

Åsa Borin
Kanslichef

Regeringskansliet
Miljö- och energidepartementet

Yttrande över ”Underlag för genomförande av EU-förordning om invasiva främmande arter”

Yttrandet har på rektors uppdrag utarbetats av Områdesnämnden för naturvetenskap. Ärendet har beretts av professor Ove Eriksson, Institutionen för ekologi, miljö och botanik.

I ett tidigare remiss-yttrande från Stockholms universitet (SU FV-1.1.3-3086-13, angående ”Förslag till förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter”) framfördes kritik gällande osaklighet i synen på främmande invasiva arter. Det är givetvis helt korrekt att ett fåtal invasiva arter är synnerligen problematiska, varför de bör förhindras att spridas och bekämpas där de etablerats. Men sett i ett större sammanhang ger regelverket intrycket av att det bokstavligen talat handlar om en invasion av ”aliens” (i betydelsen Science Fiction). Man bortser från att det stora flertalet arter vars utbredningsområde förändras som en följd av antropogen inverkan är harmlösa, och att många arter i sina nya utbredningsområden, liksom inhemska arter, även kan bidra positivt till ekosystemtjänster.

I det nu föreliggande underlaget kvarstår denna i vissa avseenden osakliga framställning. Detta gäller även Europaparlamentets och Rådets förordning nr 1143/2014 om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter. Ett exempel är denna förordnings två första paragrafer. Uppgiften att 10-15 % av alla främmande arter är invasiva är felaktig om man använder den strikta definition på ”invasiv främmande art” som anges i Artikel 3 (punkt 2): att arten ska konstaterats hota eller negativt inverka på biologisk mångfald och relaterade ekosystemtjänster. Det saknas helt enkelt vetenskapligt stöd för att detta skulle gälla för 10-15 % av de främmande arterna. Exempelvis finns ca 1000 främmande växtarter i Sveriges flora. Av dessa är runt 10 % ”invasiva” i den mindre strikta meningen att de har en positiv populationstillväxt i sitt nya utbredningsområde (en definition som antagligen ligger till grund för sifferuppgiften i EU-förordningens första paragraf). Men av dessa arter är mycket få påvisat skadliga. Tre arter nämns som för närvarande bekämpas (jätteloka, vresros och sjögull), en antagligen realistisk andel (d.v.s. ca 0,3 %). Kanske rör det sig om några arter till, vilket höjer siffran till strax under 1 %. Vidare bör framhållas att påståendet att främmande arter (just därför att de är *främmande*) generellt skulle vara negativa för biodiversitets-relaterade ekosystemtjänster saknar vetenskapligt stöd. Förklaringen är

Områdesnämnden för naturvetenskap

enkel, främmande arter är helt enkelt arter, som likt inhemska arter kan vara nyttiga eller onyttiga, skadliga eller oskadliga, men sannolikt i de allra flesta fall harmlösa. Det finns även många exempel på att främmande arter bidrar positivt till ekosystemtjänster.

Dessa kritiska synpunkter förtar inte behovet av ett regelverk för de (få) arter som verkligen är problematiska, men regelverket och instruktionerna för dess implementering framstår som överdrivet komplext, och borde fokusera på arter som är *skadliga*, snarare än *främmande*.

Med detta synsätt följer att man borde problematisera vilka typer av arter (t.ex. generalistpredatorer), och under vilka omständigheter (t.ex. limniska system) som risken är som störst att en främmande art också är skadlig. Vidare borde man kritiskt granska om generaliseringar som baseras på ekologiskt mycket speciella geografiska områden (t.ex. isolerade oceaniska öar) överhuvudtaget kan appliceras på kontinentala områden som Europa. Man borde dessutom beakta att Europa varit biogeografiskt dynamiskt inom en tidsrymd av 10^4 - 10^6 år, på grund av periodiska glaciationer under Pleistocen. Många arter har en "livslängd" som överstiger denna tidsrymd, varför utbredningsområden ändrats så mycket att begreppen "inhemsk" och "främmande" framstår som godtyckliga. Det är oroväckande att man inom EU (och Sverige) utvecklar regelverk kring frågor som man inte tycks ha någon ingående vetenskapligt grundad kunskap om.

Anders Karlhede
Vicerektor för det naturvetenskapliga
området

Åsa Borin
Kanslichef